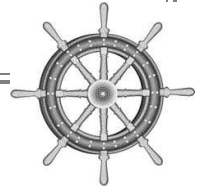

TANULMÁNYI SEGÉDLET

EURÓPA-JOG II.

2011/2012. tanév I. félév

JOGÁSZ SZAK

JNASZ (kollokvium) - ea. nélkül

JNA (alapvizsga) - ea. nélkül

JLK (alapvizsga) - ea. nélkül

JLS (alapvizsga) - ea. nélkül

JL8 (alapvizsga)

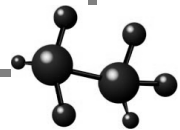

**SZTE Állam- és Jogtudományi Kar
Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék**

A TÁRGY ALAPADATAI

Tárgyfelelős tanszék:	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék
Oktatók neve:	Prof. Dr. Blutman László; Dr. Gombos Katalin egyetemi docens; Dr. Schiffner Imola tanársegéd; Dr. Váradi Szilvia tanársegéd
Elérhetőség:	6722 Szeged, Rákóczi tér 1., 617. iroda Tel/Fax: (62) 544-422 E-mail: nemzetk.eujog@juris.u-szeged.hu Oktatói fogadóóra: tanrendben meghirdetett időpontokban
Tantárgyi kreditpontok:	3 kredit
Értékelés:	kollokvium (JNASZ), illetve alapvizsga
Tantárgyi előfeltétel:	Európa-jog I.
Konzultációs lehetőség:	Az oktatók meghirdetett fogadóóráiban, illetve a konzultációs gyakorlatot felvevő hallgatóknak, a konzultációk időpontjában.

TÉMAKÖRÖK

1. Az uniós polgárság és a személyek szabad mozgása
2. A belső piac joga
3. A jogharmonizáció
4. Az uniós versenyjog
5. Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája
6. A szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség

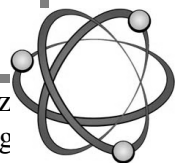
KÖTELEZŐ TANANYAG

- az előadásokon elhangzottak, valamint a tanulmányi segédletben leírtak;
- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2010. az egyes témaköröknél megjelölt részei
- az egyes témaköröknél megjelölt, más könyvek, illetve azok hivatkozott részei.

A TÁRGY CÉLJA

A tárgy célja, hogy a jog szemszögéből általános szinten megismertesse a hallgatóval az Európai Unió működésének egyes szektorális jogterületeit. Ugyancsak a tárgy célja, hogy jellemző jogeseteken keresztül láttassa az uniós jogszabályok gyakorlati érvényesülését.

MÓDSZERTANI JAVASLATOK EGYÉNI TANULÁSHOZ

Az előadások látogatása kiemelten javasolt! (Az előadáson elhangzottak a kötelező tananyag részét képezik, és számonkérhetőek.)

Az egyéni tanulás során, a tematikának megfelelően, sorban haladjon. Az egyes témaköröknél először a „Tanulmányi segédlet” megfelelő részének I-III. pontjait olvassa el, azonosítsa a kötelező, írásos, vonatkozó tananyagrészt. Olvassa el és tanulja meg a könyvből az anyagot, az előadáson elhangzott kiegészítéseket, és olvassa hozzá az alapító szerződések kiemelt rendelkezéseit a „Tanulmányi segédlet”-ből. Az adott témakör elsajátítása után, a „Tanulmányi segédlet” megfelelő részének IV. pontjában ellenőrizze tudását a gyakorló kérdések megválaszolásával. A könyv "Megjegyzések"-ben foglalt részei általában a tananyag részét képezik, amelyek nem, azokra a „Tanulmányi segédlet” külön felhívja a figyelmet az egyes témakörök III. pontjaiban. Az írásos anyagban számos jogeset szerepel. Ezek között sok olyan található a főszövegben, melyben fontos jogtételeket fogalmazott meg az Európai Bíróság. Ugyanakkor sok olyan jogesetet tartalmazhat a könyv, mely csak szemléltető példa. Erre az egyes anyagrészeknél a „Tanulmányi segédlet” külön felhívja a figyelmet. A jogesetek feldolgozásánál, azonosítsa az egyes jogesetek által felvetett problémát, melyben a Bíróság állást foglal, és a megállapításoknak a lényegét (a leszűrt jogtételeket) jegyezze meg.

A TANANYAG SZÁMONKÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az első oldalon megjelölt tagozatoknál tananyag félévi számonkérése alapvizsga formájában történik, és egyaránt kiterjed az Európa-jog I és II anyagra (l. a jelenlegi, vagy a 2011/2012. I. félévére, a tagozaton közzétett Európa-jog I. tanulmányi segédletet is, az ott megjelölt tananyaggal együtt). A JNASZ tagozatnál tananyag félévi számonkérése kollokvium formájában történik, és az Európa-jog II anyagra terjed ki.

A vizsga időpontjait az általános szabályok szerint az ETR-ben hirdetjük meg. A vizsga elsősorban írásban lesz, de a tanszék fenntartja azt a lehetőséget, hogy szóbeli vizsganapokat is tart. A vizsga időtartama mintegy 70-90 perc. A feladatlap részét képezik mindkét típusú vizsgánál az előzetes "beugró" kérdések, (öt db), melyek mindegyikének helyes megválaszolása feltétele a sikeres vizsgának.

Külön tételsor egyik vizsgánál sincs. Az alapvizsgára és a kollokviumra az előzetes (beugró) kérdéseket a félév folyamán a tanszéki honlapon tesszük közzé.

1. Az uniós polgárság és a személyek szabad mozgása

I. A fejezet célja

A fejezet bemutatja az uniós polgárokat megillető jogokat, és kiemelten foglalkozik az uniós polgárok szabad mozgásának jogával.

II. Írásos tananyag

Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2010. 513-589. o.

III. Megjegyzések a tananyaghoz

A kiemelt, idézettel szereplő jogesetek közül csak szemléltető példa (és csak ajánlott olvasmány) az alábbi:

524. o. – Megjegyzések - csak ajánlott olvasmány!

552. o. – Megjegyzések - csak ajánlott olvasmány!

558. o. – Megjegyzések - csak ajánlott olvasmány!

587. o. – Megjegyzések - csak ajánlott olvasmány!

Általános megjegyzés: az írásos anyagban szereplő jogesetek neveit nem kell megjegyezni, kivéve a kiemelt, idézettel szereplő jogesetek neveit!

IV. Gyakorló kérdések

1. Sorolja fel, milyen jogok kapcsolódnak közvetlenül az uniós polgársághoz!
2. Mi a *Micheletti*-doktrína lényege?
3. Milyen feltételekkel korlátozható egy uniós polgár választójoga egy másik uniós tagállamban?
4. Az uniós polgárok mely uniós intézménynél gyakorolhatják petíciós jogukat?
5. Mi a megfelelő, gondos hivatali ügyintézés tartalma?
6. Milyen fontosabb elvei vannak a személyek közegészségi, közrendi és közbiztonsági okok miatt történő korlátozásának?
7. Milyen jogai vannak idegenrendészeti szempontból egy uniós polgárnak egy másik uniós tagállamban?
8. Milyen feltételekkel tartózkodhat három hónapon túl egy uniós polgársággal rendelkező diák egy másik uniós tagállamban?
9. Mi a huzamos tartózkodás, és mi a feltétele az uniós polgárok számára?

2. A belső piac joga

I. A fejezet célja

A fejezet bemutatja az egységes belső piac kialakítására vonatkozó lényeges jogterületeket, és a szabályozás alapvető vonásait.

II. Írásos tananyag

Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2010. 560-681. o.

III. Megjegyzések a tananyaghoz

A kiemelt, idézettel szereplő jogesetek közül csak szemléltető példa (és csak ajánlott olvasmány) az alábbi:

- 609. o. – *Du Pont* ügy;
- 619. o. – *Smanor Sa* ügy;
- 633. o. – *Casagrande* ügy;
- 635. o. – *Deak* ügy;
- 648. o. – *Meeusen* ügy;

Általános megjegyzés: az írásos anyagban szereplő jogesetek neveit nem kell megjegyezni, kivéve a kiemelt, idézettel szereplő jogesetek neveit!

IV. Gyakorló kérdések

1. Mi a vámmal egyenértékű hatású díjak fogalma?
2. Mi a különbség a vám és az adó között?
3. Mi a különbség a piacvédő és a diszkriminatív adóztatás között a Római Szerződés 90. cikke és az Európai Bíróság gyakorlata tükrében?
4. Miben változtatta meg a *Cassis de Dijon* döntés a közösségi jogharmonizáció irányát?
5. Ki minősül munkavállalónak az EUMSZ alapján?
6. Mi minősül gazdasági tevékenységnek a belső piac jogában?
7. Ismertesse a *Gebhard* ügyet! Mi a jelentősége a letelepedés jogánál?
8. A *Vlassopoulou*-elv lényege.
9. Ismertesse a szakmai képesítések elismerésének jelenlegi rendszerét!
10. Mi minősül tőke mozgásnak?
11. Mi a Keck doktrína lényege, és miben hozott jelentős változást?
12. A személyek szabad mozgása és a közszolgálati állások betöltése.

3. A jogharmonizáció

I. A fejezet célja

A fejezet bemutatja a jogharmonizáció módszereit, eszközeit és a jogharmonizációs kötelezettségek megsértésének főbb formáit.

II-III. Írásos tananyag - megjegyzések

- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2010. 243-253. o.

-az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei

A jogharmonizáció fogalma, lényege

A jogharmonizáció fogalma

A jogharmonizáció formái

5.1.1. Jogegységesítés (unification of law) (Rechtsvereinheitlichkeit)

5.1.2. Jogközelítés (approximation of legal rules) (Rechtsangleichung/
Angleichung der Rechtsvorschriften) I. EUMSZ 114. és 115. cikkek

5.1.3. Koordináció (coordination) (Koordination) I. EUMSZ 50., 52., 53.
cikkek

5.1.4. Harmonizáció (harmonisation) (Harmonisation) I. EUMSZ 113. cikk

(a jogszabályok közelítése)

EUMSZ 114. cikk (az EKSz. korábbi 95. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megeremtése és működése.

(2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik az adózásra, a személyek szabad mozgására, valamint a munkavállalók jogaira és érdekeire vonatkozó rendelkezésekre.

(3) A Bizottság az (1) bekezdésben előírányzott, az egészségügyre, a biztonságra, a környezetvédelemre és a fogyasztóvédelemre vonatkozó javaslataiban a védelem magas szintjét veszi alapul, különös figyelemmel a tudományos tényeken alapuló új

fejleményekre. Az Európai Parlament és a Tanács saját hatáskörén belül szintén törekszik e célkitűzés megvalósítására.

(4) Ha valamely harmonizációs intézkedésnek az Európai Parlament és a Tanács, a Tanács vagy a Bizottság általi elfogadását követően egy tagállam a 36. cikkben említett lényeges követelmények alapján vagy a környezet, illetve a munkakörnyezet védelmével kapcsolatosan szükségesnek tartja nemzeti rendelkezések fenntartását, ezekről a rendelkezésekről és a fenntartásuk indokairól értesíti a Bizottságot.

(5) Ezen felül, a (4) bekezdés sérelme nélkül, amennyiben valamely harmonizációs intézkedésnek az Európai Parlament és a Tanács, a Tanács vagy a Bizottság általi elfogadását követően valamely tagállam új tudományos bizonyítékon alapuló, a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatos nemzeti rendelkezések bevezetését tartja szükségesnek az adott tagállamra jellemző olyan probléma miatt, amely a harmonizációs intézkedés elfogadása után merült fel, ezekről az előírányzott rendelkezésekről és bevezetésük indokairól értesíti a Bizottságot.

(6) A Bizottság a (4) és (5) bekezdésben említett értesítésektől számított hat hónapon belül a vonatkozó nemzeti rendelkezéseket jóváhagyja vagy elutasítja, miután ellenőrizte, hogy az érintett rendelkezések nem képezik-e a tagállamok közötti önkényes megkülönböztetés eszközét vagy a kereskedelem rejtett korlátozását, valamint hogy nem jelentenek-e akadályt a belső piac működésében. Amennyiben a Bizottság e határidőn belül nem hoz határozatot, a (4) és (5) bekezdésben említett nemzeti rendelkezéseket jóváhagyottnak kell tekinteni. Ha az ügy összetettsége indokolja, és az emberi egészséget fenyegető veszély nem áll fenn, a Bizottság értesítheti az érintett tagállamot arról, hogy az ebben a bekezdésben említett határidő legfeljebb további hat hónappal meghosszabbítható.

(7) Ha a (6) bekezdés alapján egy tagállamnak engedélyezték valamely harmonizációs intézkedéstől eltérő nemzeti rendelkezések fenntartását vagy bevezetését, a Bizottság haladéktalanul megvizsgálja, hogy javasolja-e az adott intézkedés kiigazítását.

(8) Ha egy olyan területen, amely korábban harmonizációs intézkedések tárgyát képezte, valamely tagállam különleges közegészségügyi problémát vet fel, erről tájékoztatja a Bizottságot, amely haladéktalanul megvizsgálja, hogy javasoljon-e megfelelő intézkedéseket a Tanácsnak.

(9) A 258. és 259. cikkben megállapított eljárástól eltérve, a Bizottság vagy bármely tagállam közvetlenül az Európai Unió Bíróságához fordulhat, ha megítélése szerint egy másik tagállam az e cikkben biztosított hatáskörével visszaél.

(10) A fentiekben említett harmonizációs intézkedések indokolt esetben védzáradékot tartalmaznak, amely felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy a 36. cikkben említett egy vagy több nem gazdasági okból, uniós ellenőrzési eljárás alá tartozó ideiglenes intézkedéseket hozzanak.

EUMSz 115. cikk (az EK Sz. korábbi 94. cikkének megfelelő rendelkezés)

A 114. cikk sérelme nélkül a Tanács az Európai Parlamenttel, valamint a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően, különleges jogalkotási eljárás keretében, egyhangúlag irányelveket fogad el a tagállamok olyan törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére, amelyek közvetlenül érintik a belső piac megteremtését vagy működését.

EUMSZ 116. cikk (az EK Sz. korábbi 96. cikkének megfelelő rendelkezés)

Ha a Bizottság azt állapítja meg, hogy a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közötti különbségek torzítják a közös piaci verseny feltételeit, és hogy ezt a torzulást ki kell küszöbölni, konzultál az érintett tagállamokkal.

Ha ez a konzultáció nem eredményez a torzulás kiküszöbölésére vonatkozó megállapodást, az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadja a szükséges irányelveket. E célból a Szerződésekben előírt bármilyen egyéb megfelelő intézkedést el lehet fogadni.

A jogharmonizáció módszerei, stílusa

- totális

1962.: élelmiszer színezékek

1984.: „fork lift truck” Emelővillás targonca (1973-1984)

-opcionális

1983.: Az ipari termelőüzemekre vonatkozó újabb szabályokkal kapcsolatos információs eljárásról

1988.: (Gyermek)játékok biztonságáról

A jogharmonizáció eszközei

1.3.1. Fő eszköz: az irányelv

1.3.2. Kölcsönös elismerés (mutual recognition) (gegenseitige Anerkennung)

-- Cassis de Dijon (1978) (Rewe-Zentrale v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein)

-- „Reinheitsgebot” (1984) (Commission v. Germany) („a sör fogalma”: 1516)

1.3.3. Szubszidiaritás (EEO 1987.)

1.3.4. Dereguláció

1.3.5. Rendeletek, ajánlások

A tagállamok jogharmonizációs kötelezettségzegésének típusai

1.4.1.A jogharmonizációs kötelezettségzegések a tagállamok nemzeti jogalkotási tevékenysége során

5.4.1.1. Az irányelvek átvételével kapcsolatos kötelezettségek megszegése
A Belgiumban a ”fára kivetett megkülönböztető adó” ügye,
„Feloszlott a parlament” Commission v. Belgium (1970)

Milyen szintű jogszabályban történhet az irányelv „átvétele”?

A „levegő tisztaság védelméről” : (NSZK Verwaltungsvorschrift 1974)
Bíróság: általános, kötelező erejű, effektív

5.4.1.2. A rendeletek „honosításával” kapcsolatos jogsértések
Főként a „dualista” tagállamok kihirdették a rendeleteket. „Tachograph ügy”
Commission v. United Kingdom (1979)

5.4.1.3. A közösségi jogot sértő nemzeti jogalkotás „Pulyka ügy” (Turkey
case) (1979)

5.4.1.4. A dereguláció elmulasztása - (francia) Tengeri Munkajogi Kódex
ügye (nem francia állampolgárok alkalmazása) Commission v. France (1974)

1.4.2. Az EK Szerződés megsértése a tagállam közigazgatási szerveinek tevékenységével
Olasz (hordó)bor ügye Commission v. France (1983)

1.4.3. Az EK Szerződés megsértése a tagállam bíróságainak tevékenysége során
Köbler ügy (15 év osztrák egyetemen: magasabb díjazás) Gerhard Köbler v. Austria
(2003)

1.4.4. Magánszervezetek tevékenysége is megalapozhatja a tagállam felelősségét
„Buy Irish” Commission v. Ireland (1982)

IV. Gyakorló kérdések

1. Mit jelent a jogegységesítés?
2. Mit jelent a jogközelítés?
3. Mi a harmonizáció két módja/stílusa?
4. Melyek a harmonizáció eszközei?
5. Melyek a harmonizációs kötelezettségek megszegésének esetei?
6. Miben állt a harmonizációs jogsértés a Turkey Case, valamint a levegő tisztaság és a levegő ólomtartalmával kapcsolatos ügyben?
7. Mondjon két példát a kölcsönös elismerésre, mint a jogharmonizáció eszközére!

4. Az uniós versenyjog

I. A fejezet célja

A fejezet bemutatja az uniós versenyjog lényeges jogterületeit, és a szabályozás alapvető vonásait.

II. Írásos tananyag

- Dán Judit: Bevezetés az Európai Közösség versenyjogába. Szeged, 2005.
- Gombos Katalin: Bírői jogvédelem az Európai Unióban – Lisszabon után. CompLex Kiadó. Budapest, 2011. 206-221. o.
- az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei

A tananyag vázlata (az írásos tananyag alapján)

1.1 A versenyjoggal kapcsolatos alapvetések

- A gazdasági verseny
- A verseny funkciói: kinek és miért jó a verseny?
- Piaci formák
- Gazdaságpolitika és versenypolitika. Versenypártolás
- Beavatkozási pontok. Az SVT modell
- A versenyjog szabályozási területei
- Versenyjogi jogforrások
- Versenyjogot alkalmazó intézmények az EU-ban

1.2 Versenykorlátozó megállapodások

EUMSZ 101. cikk (az EKSz. korábbi 81. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása, így különösen:

- a) a beszerzési vagy eladási árak, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítése;
- b) a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása vagy ellenőrzése;
- c) a piacok vagy a beszerzési források felosztása;
- d) egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek;

e) a szerződések megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.

(2) Az e cikk alapján tiltott megállapodás vagy döntés semmis.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezéseinek alkalmazásától azonban el lehet tekinteni az olyan esetekben, amikor

- vállalkozások közötti megállapodás vagy megállapodások csoportja;
- vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy döntések csoportja;
- összehangolt magatartás vagy összehangolt magatartások csoportja

hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését a belőle eredő előnyből anélkül, hogy:

- a) az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat róna, amelyek e célok eléréséhez nem nélkülözhetetlenek;
- b) lehetővé tenné ezeknek a vállalkozásoknak, hogy a kérdéses áruk jelentős része tekintetében megszüntessék a versenyt.

1.2.1 A 101. cikk (1) bekezdésének tényállási elemei

1.2.2 Az EUM-Szerződés 101. cikk (1) bekezdés megsértésének jogkövetkezményei

1.2.3 Egyedi mentesítés és a kivételi rendszer; csoportmentességek

1.2.4 A versenykorlátozó megállapodások csoportosítása

Kartellek

Közös vállalatok, vállalatok közötti együttműködések

Vertikális korlátozások

1.3 A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés

EUMSz 102. cikk (az EK Sz. korábbi 82. cikkének megfelelő rendelkezés)

A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre.

Ilyen visszaélésnek minősül különösen:

- a) tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése;
- b) a termelés, az értékesítés vagy a műszaki fejlesztés korlátozása a fogyasztók kárára;
- c) egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek;
- d) a szerződések megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.

1.3.1 Az EUM-Szerződés 102. cikke

1.3.2 A 102. cikk és más versenyjogi rendelkezések

1.3.3 A 102 cikk tényállási elemei

„Nulladik lépcső”: az érintett piac meghatározása
Első lépcső: gazdasági erőfölény vizsgálata
Második lépcső: az erőfölénnyel való visszaélés vizsgálata
Befolyásolja-e a tagállamok közötti kereskedelmet a magatartás?

1.4 A 101. és 102. cikkek alkalmazása – eljárásjogi kérdések

- 1.4.1 Jogforrások
- 1.4.2 A jogalkalmazás szintjei
- 1.4.3 Közérdekű és magánérdekű jogérvényesítés
- 1.4.4 Az eljárási reform

1.5 Fúziókontroll

- 1.5.1 A piaci koncentrációk előnyei és hátrányai
- 1.5.2 Piaci struktúrára vonatkozó, ex ante szabályozás
- 1.5.3 Az ellenőrzés jogi eszközei
- 1.5.4 Anyagi jogi szabályok
 - Az összefonódás megvalósulási formái
 - A fúziós rendelet hatálya alá eső koncentrációk: uniós dimenzió
 - A koncentrációk értékelésének szempontjai
 - Az összefonódás vizsgálatának lehetséges kimenetelei
- 1.5.5 Eljárási szabályok

1.6 Kereskedelmi jellegű állami monopóliumok, különleges státuszú és állami vállalatok

EUMSZ 106. cikk (az EKSz. korábbi 86. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) A közvállalkozások és az olyan vállalkozások esetében, amelyeknek a tagállamok különleges vagy kizárólagos jogokat biztosítanak, a tagállamok nem hozhatnak és nem tarthatnak fenn a Szerződésekkel, különösen az annak 18. és 101–109. cikkében foglalt szabályokkal ellentétes intézkedéseket.

(2) Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vagy a jövedelemtermelő monopólium jellegű vállalkozások olyan mértékben tartoznak a Szerződések szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását. A kereskedelem fejlődését ez nem befolyásolhatja olyan mértékben, amely ellentétes az Unió érdekeivel.

(3) A Bizottság biztosítja e cikk rendelkezéseinek alkalmazását, és szükség esetén megfelelő irányelveket vagy határozatokat intéz a tagállamokhoz.

- 1.6.1 Az EK versenyjoga és az állam
- 1.6.2 Tagállami kötelezettségek a 101., 102. cikkek alapján
- 1.6.3 A kereskedelmi jellegű állami monopóliumok
- 1.6.4 Különleges vagy kizárólagos jogokkal felruházott vállalatok és az állami vállalatok

- A 106. cikk szerinti speciális vállalatok
- A tagállamok kötelezettségei - 106. cikk (1) bekezdés
- A közszolgálatosság, mint kivétel - 106. cikk (2) bekezdés

1.7 Állami támogatások

EUMSZ 107. cikk (az EK Sz. korábbi 87. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

(2) A belső piaccal összeegyeztethető:

- a) a magánszemély fogyasztóknak nyújtott szociális jellegű támogatás, feltéve hogy azt a termék származásán alapuló megkülönböztetés nélkül nyújtják;
- b) a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatás;
- c) a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatás, amennyiben a támogatásra a felosztásból eredő gazdasági hátrányok ellensúlyozásához szükség van. Öt évvel a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően e pontot a Tanács a Bizottság javaslata alapján elfogadott határozattal hatályon kívül helyezheti.

(3) A belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető:

- a) az olyan térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatás, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság, valamint a 349. cikkben említett térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatás, ezek strukturális, gazdasági és társadalmi helyzetére tekintettel;
- b) valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projekt megvalósításának előmozdítására vagy egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatás;
- c) az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben;
- d) a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás, ha az az Unión belüli kereskedelmi és versenyfeltételeket nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben;
- e) a támogatás olyan egyéb fajtái, amelyeket a Tanács a Bizottság javaslata alapján hozott határozatával határoz meg.

EUMSZ 108. cikk (az EK Sz. korábbi 88. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) A Bizottság a tagállamokkal együttműködve folyamatosan vizsgálja a tagállamokban létező támogatási programokat. A Bizottság javaslatot tesz a tagállamoknak a belső piac fokozatos fejlődése vagy működése által megkövetelt megfelelő intézkedések meghozatalára.

(2) Ha a Bizottság – azt követően, hogy felhívta az érintett feleket észrevételeik megtételére – megállapítja, hogy egy állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás

a 107. cikk értelmében nem egyeztethető össze a belső piaccal, vagy hogy az ilyen támogatást visszaélészerűen használják fel, úgy határoz, hogy az érintett állam köteles a Bizottság által kitűzött határidőn belül a támogatást megszüntetni vagy módosítani.

Ha az érintett állam a kitűzött határidőn belül nem tesz eleget ennek a határozatnak, a Bizottság vagy bármely érdekelt állam – a 258. és 259. cikk rendelkezéseitől eltérve – közvetlenül az Európai Unió Bíróságához fordulhat.

Valamely tagállam kérelmére a Tanács egyhangúlag úgy határozhat, hogy a tagállam által nyújtott vagy nyújtani kívánt támogatást – a 107. cikk rendelkezéseitől vagy a 109. cikk alapján elfogadott rendeletektől eltérve – a belső piaccal összeegyeztethetőnek kell tekinteni, ha az ilyen határozatot rendkívüli körülmények indokolják. Ha a Bizottság e támogatást illetően már megindította az e bekezdés első albekezdésében említett eljárást, a kérelem tagállam általi benyújtása a Tanácshoz a Tanács álláspontjának kinyilvánításáig az eljárás felfüggesztését eredményezi.

Ha azonban a Tanács a kérelem benyújtásától számított három hónapon belül nem nyilatkozik, az ügyben a Bizottság határoz.

(3) A Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék a 107. cikk értelmében nem egyeztethető össze a belső piaccal, haladéktalanul megindítja a (2) bekezdés szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre.

(4) A Bizottság rendeleteket fogadhat el az állami támogatások azon csoportjaira vonatkozóan, amelyeket a Tanács a 109. cikknek megfelelően az e cikk (3) bekezdésében említett eljárás alól mentesíthetőnek ítélt.

EUMSZ 109. cikk (az EK SZ korábbi 89. cikkének megfelelő rendelkezés)

A Tanács a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően megfelelő rendeleteket alkothat a 107. és 108. cikk alkalmazására, és meghatározhatja különösen a 108. cikk (3) bekezdésének alkalmazási feltételeit, valamint az ez alól az eljárás alól mentesülő támogatási fajtákat.

1.7.1. Állami támogatás és a közös piac

1.7.2. Az állami támogatással kapcsolatos jogforrások

1.7.3. Az állami támogatás fogalma az EUM-Szerződésben

1.7.4. A 107. cikk (1) bekezdés szerint tiltott állami támogatások legitimizálása

1.7.5. Az állami támogatások csoportosítása

1.7.6. Az állami támogatások ellenőrzésének egyes eljárásjogi kérdései

III. Megjegyzések a tananyaghoz

A könyvben hivatkozott szerződéses rendelkezések száma megváltozott !

A tankönyv 10-11. oldalán a „Belső piac torzulásmentessége, mint az EK célja” címet viselő részben az 1.3 pont kimarad, az nem képezi a tananyag részét.

IV. Gyakorló kérdések

1. Mi a gazdasági verseny, melyek a főbb funkciói?
2. Ismertesse az EU versenyjog csoportmentességekre vonatkozó rendszerét.
3. Sorolja fel a vertikális korlátozások fajtáit és ismertesse főbb ismérveiket.
4. Mi az érintett piac? Milyen jelentősége van versenyjogi szempontból?
5. Ismertesse a fúziókontroll legfontosabb eljárási szabályait.
6. Ismertesse a tagállamok 106. cikkéből adódó kötelezettségeit.
7. Csoportosítsa az állami támogatásokat.
8. Melyek az állami támogatásokkal kapcsolatos legfontosabb eljárási szabályok?

5. Közös kül-és biztonságpolitika

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy a hallgatóval megismertesse a közös kül-és biztonságpolitika alakulásának történetét, a politika legfontosabb jellemzőit. A tananyag kitér egyben a közös védelmi politikával kapcsolatos fejleményekre is.

II-III. Írásos tananyag és megjegyzések a tananyaghoz

Tananyag:

--az előadás anyaga

-- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2010. 82-89. o.

--az alább kiemelt részek

1. A közös kül- és biztonságpolitikai együttműködés kialakulása

1954 – *Európai Védelmi Közösség* létrehozására irányuló kezdeményezés

1969 – hágai csúcstalálkozó.

A tagállamok vezetői megbízzák külügyminisztereiket egy összefoglaló jellegű jelentés készítésével, a külpolitikai együttműködés lehetőségeinek feltérképezéséről.

1970 – *Európai Politikai Együttműködés*, /European Political Cooperation – EPC – EPE/

1986 – **Egységes Európai Okmány** intézményesítette az EPE keretében megvalósuló külpolitikai együttműködést.

Szintjei: - Legmagasabb szint a tagállamok állam- és kormányfői

- a külügyminiszterek találkozó

- mindennapos kapcsolattartást a külügyminisztériumokban a politikai igazgatók testülete, az ún. *Politikai Bizottság* biztosította.

1992 – **Maastrichti Szerződés**

- pilléres rendszer kialakítása, az Unió második pillérévé emelte a kül- és biztonságpolitikát.

1996 – **Amszterdami Szerződés**

- a döntéshozatal, illetve a jogi eszközök terén újítás

- közös stratégia bevezetése

- minősített többségi döntéshozatal lehetősége a végrehajtó jellegű határozatoknál
- konstruktív tartózkodás intézményének bevezetése
- a trojka szerepének növelése
Összetétele: a Tanács soros elnöke, főtitkára, és az Európai Bizottság külkapcsolatokért felelős tagja
- Politikai Tervező és Korai Előrejelző Egység (PPEWU) felállítása
A Tanács főtitkárságán belül
- pénzügyi források
Az EU költségvetéséből, de nagyobb részt a tagállamok nemzeti költségvetéséből, tagállami hozzájárulásokból
- KKBP Főképviseleje tisztsége = a Tanács Főtitkára

2003 – Nizzai Szerződés

- Politikai Bizottság helyébe – *Politikai és Biztonsági Bizottság*
- Megerősített együttműködés lehetőségének bevezetése.

2009 – Lisszaboni Szerződés

Megszünteti az Európai Unió pilléres szerkezetét, a kül- és biztonságpolitika megmarad uniós politikaként

1.2 A közös kül-és biztonságpolitikára vonatkozó legfontosabb rendelkezések

1.2.1. Az Európai Unió nemzetközi szintű fellépése az alábbi cikkeken meghatározott elveken alapul, az itt meghatározott célkitűzések megvalósítására irányul.

Az EUSZ Preambuluma az Unió céljai között említi:

„Azzal az elhatározással, hogy közös kül- és biztonságpolitikát valósítanak meg, beleértve ... egy közös védelmi politika fokozatos kialakítását, amely közös védelemhez vezethet ...”

EUSz 21. cikk

(1) Az Unió nemzetközi szintű fellépése azon elvekre épül, amelyek létrehozását, fejlődését és bővítését vezérelték, és arra irányul, hogy ezek érvényesülését a világ többi részén is előbbre vigye; ezek az alapelvek a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és alapvető szabadságok egyetemes és oszthatatlan volta, az emberi méltóság tiszteletben tartása, az egyenlőség és a szolidaritás elvei, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek és a nemzetközi jog tiszteletben tartása.

Az Unió arra törekszik, hogy kapcsolatokat alakítson ki és partnerségre lépjen azokkal a harmadik országokkal, valamint nemzetközi, regionális vagy univerzális szervezetekkel, amelyek osztoznak vele az első albekezdésben említett elvekben. Az Unió, különösen az Egyesült Nemzetek keretében, elősegíti a közös problémák többoldalú megoldását.

(2) Az Unió közös politikákat és tevékenységeket határoz meg és hajt végre, és a nemzetközi kapcsolatok minden területén magas szintű együttműködés kialakításán munkálkodik annak érdekében, hogy:

- megvédje értékeit, alapvető érdekeit, biztonságát, függetlenségét és integritását;
- megszilárdítsa és erősítse a demokráciát, a jogállamiságot, az emberi jogokat és a nemzetközi jog elveit;
- összhangban az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljaival és elveivel, valamint a Helsinkii Záróokmány elveivel és a Párizsi Charta céljaival – beleértve a külső határokhoz kapcsolódókat is – megőrizze a békét, megelőzze a konfliktusok kialakulását, és erősítse a nemzetközi biztonságot;
- elősegítse a fejlődő országok fenntartható gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődését, elsődlegesen a szegénység felszámolása céljából;
- előmozdítsa valamennyi ország bekapcsolódását a világgazdaságba, egyebek mellett a nemzetközi kereskedelemben érvényesülő korlátozások fokozatos megszüntetése révén;
- hozzájáruljon olyan nemzetközi intézkedések kidolgozásához, amelyek a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében a környezet minőségének és a világ természeti erőforrásaival való fenntartható gazdálkodásnak a megőrzésére és javítására irányulnak;
- segítséget nyújtson a természeti vagy ember által okozott katasztrófákkal sújtott embercsoportoknak, országoknak vagy régióknak; és
- előmozdítsa egy erősebb többoldalú együttműködésen és a világ felelős kormányzásán alapuló nemzetközi rendszer létrejöttét.

(3) [...] Az Unió biztosítja, hogy külső tevékenységeinek különböző területei egymással, illetve az egyéb uniós politikákkal összhangban legyenek. A Tanács és a Bizottság – az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének közreműködésével – felelősek ennek az összhangnak a biztosításáért és e célból együttműködnek egymással.

A tagállamok kötelezettségei

EUSZ 24. cikk (az EUSz. korábbi 11. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó hatásköre a külpolitika minden területére és az Unió biztonságát érintő valamennyi kérdésre kiterjed, ideértve egy közös védelempolitika fokozatos kialakítását, amely közös védelemhez vezethet. [...]

(2) Az Unió a külső tevékenységeire irányadó elvek és célkitűzések keretében közös kül- és biztonságpolitikát folytat, határoz meg és hajt végre, amely a tagállamok közötti kölcsönös politikai szolidaritás továbbfejlesztésén, az általános érdekű ügyek azonosításán és a tagállamok fellépései között egyre növekvő fokú összhang megvalósításán alapul.

(3) A tagállamok az Unió kül- és biztonságpolitikáját a lojalitás és a kölcsönös szolidaritás jegyében tevékenyen és fenntartások nélkül támogatják és tiszteletben tartják az Unió e területen folytatott tevékenységét.

A tagállamok együtt munkálkodnak kölcsönös politikai szolidaritásuk erősítésén és továbbfejlesztésén. Tartózkodnak minden olyan cselekvéstől, amely ellentétes az Unió érdekeivel, illetve ronthatja az Unió mint kohéziós erő eredményességét a nemzetközi kapcsolatokban.

A Tanács és a főképviselő gondoskodik ezeknek az elveknek a tiszteletben tartásáról.

[...]

34. cikk (az EUSz. korábbi 19. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) A tagállamok összehangolják cselekvésüket a nemzetközi szervezetekben és nemzetközi konferenciákon. Ezeken a fórumokon képviselik az Unió álláspontjait. Ennek az összehangolásnak a megszervezéséről az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseleje gondoskodik.

Az olyan nemzetközi szervezetekben, illetve nemzetközi konferenciákon, ahol nem vesz részt minden tagállam, a részt vevő tagállamok képviselik az Unió álláspontjait.

(2) ... azok a tagállamok, amelyek olyan nemzetközi szervezetekben, illetve konferenciákon vesznek részt, ahol nem vesz részt minden tagállam, folyamatosan tájékoztatják a többi tagállamot és a főképviselet a közös érdekű kérdésekről.

Azok a tagállamok, amelyek az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának is tagjai, egyeztetnek egymással, illetve teljeskörűen tájékoztatják a többi tagállamot és a főképviselet. Azok a tagállamok, amelyek tagjai a Biztonsági Tanácsnak, feladataik ellátása során – az Egyesült Nemzetek Alapokmányának rendelkezései alapján fennálló kötelezettségeik sérelme nélkül – védelmezik az Unió álláspontjait és érdekeit.

[...]

1.2.2. A külügyi szolgálat felállításáról

EUSZ 27. cikk [...]

(3) Megbízatásának ellátása során a főképviselet európai külügyi szolgálat segíti. Ez a szolgálat a tagállamok diplomáciai szolgálataival együttműködésben tevékenykedik, és a Tanács Főtitkársága, valamint a Bizottság megfelelő szervezeti egységeinek tisztviselőiből, továbbá a nemzeti diplomáciai szolgálatok által kirendelt személyzetből áll. Az európai külügyi szolgálat szervezetét és működését a Tanács határozatban állapítja meg. A Tanács a főképviselet javaslata alapján, az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt és a Bizottság egyetértését követően határoz.

[...]

1.2.3 Döntéshozatal

(az egyhangú döntéshozatalról)

EUSZ 31. cikk (az EUSz. korábbi 23. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Amennyiben e fejezet másképp nem rendelkezik az e fejezet által szabályozott határozatokat az Európai Tanács és a Tanács egyhangúlag fogadja el. Jogalkotási aktusok elfogadása kizárt. A szavazástól való tartózkodás esetén tartózkodásához a Tanács bármely tagja ezen albekezdés szerint egy formális nyilatkozatot fűzhet. Ebben az esetben nem köteles a határozatot alkalmazni, de elfogadja, hogy a határozat köti az Uniót. A kölcsönös szolidaritás szellemében az érintett tagállam tartózkodik minden olyan tevékenységtől, amely ellentétes lehet az Uniónak a kérdéses határozaton alapuló fellépésével vagy azt hátráltathatja, a többi tagállam pedig ezt az álláspontját tiszteletben tartja. Ha a Tanácsnak azok a tagjai, akik tartózkodásukhoz ilyen nyilatkozatot fűztek, a tagállamok legalább egyharmadát és egyben az Unió népességének legalább egyharmadát képviselik, a határozat nem kerül elfogadásra.

(a minősített többségről)

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseitől eltérve, a Tanács minősített többséggel határoz:

- amikor az Európai Tanácsnak az Unió stratégiai érdekeit és célkitűzéseit meghatározó, a 22. cikk (1) bekezdése szerinti határozata alapján az Unió fellépését vagy álláspontját meghatározó határozatot fogad el;
- amikor az Unió fellépését vagy álláspontját meghatározó határozatot az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője által benyújtott olyan javaslat alapján fogadja el, amelynek benyújtására a főképviselőt az Európai Tanács saját, vagy a főképviselő kezdeményezésére külön felkérte;
- amikor az Unió valamely fellépését vagy álláspontját meghatározó határozat megvalósítására vonatkozó bármilyen határozatot fogad el;
- amikor a 33. cikknek megfelelően különleges képviselőt nevez ki.

Ha a Tanács valamely tagja kijelenti, hogy létfontosságú és általa megnevezett nemzeti politikai okokból ellenezni kívánja a minősített többséggel meghozandó határozat elfogadását, a szavazásra nem kerül sor.

A főképviselő az érintett tagállammal intenzív konzultációt folytat a tagállam számára elfogadható megoldás felkutatására. Amennyiben nem jár sikerrel, a Tanács minősített többséggel eljárva kérheti, hogy az ügyet egyhangúlag elfogadandó határozat meghozatala érdekében terjesszék az Európai Tanács elé.

(3) Az Európai Tanács egyhangúlag elfogadott határozatban úgy rendelkezhet, hogy a Tanács a (2) bekezdésben említettektől eltérő esetekben is eljárhat minősített többséggel.

(4) A (2) és (3) bekezdés nem vonatkozik a katonai vagy védelmi vonatkozású határozatokra.

(5) Eljárási kérdésekben a Tanács tagjainak többségével határoz.

(a nemzetközi szerződések megkötéséről)

EUSz 37. cikk (az EUSz. korábbi 24. cikkének megfelelő rendelkezés)

Az Unió az e fejezet által szabályozott területeken egy vagy több állammal vagy nemzetközi szervezettel megállapodásokat köthet.

1.2.4. A megerősített együttműködés lehetősége

Az EUSz 20. cikk alapján a kül-és biztonságpolitika területén is lehetőség van megerősített együttműködésre.

1.3 A közös védelmi politika kialakulása

1948. márciusa – Brüsszeli Szerződés (Belgium, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Luxemburg)

1954 – Párizsi Jegyzőkönyv módosította a Brüsszeli Szerződést, létrehozva a Nyugat-Európai Uniót. /NYEU/ - Német Szövetségi köztársaság és Olaszország csatlakozik.

1992 – Maastrichti Szerződés 17. cikk (1) bekezdés:

„A közös kül- és biztonságpolitika magában foglalja az Unió biztonságát érintő valamennyi kérdést, beleértve egy közös védelmi politika fokozatos kialakítását,

amely az Európai Tanács ilyen értelmű határozata esetén közös védelemhez vezethet...”

1992. június 19. – NYEU minisztereinek petersbergi értekezlete – *petersbergi válságkezelési feladatok* meghatározása EU-Szerződés 17. cikk (2) bekezdés:

1. humanitárius és mentési (evakuációs) feladatok
2. békefenntartás
3. harcoló alakulatok bevetése válságkezelés céljából, beleértve a béketeremtést is.

1998. decembere – Nagy-Britannia és Franciaország közös nyilatkozata Saint Malo-ban.

- Létre kell hozni az EU hiteles katonai erőre támaszkodó önálló műveleti képességeit
- EU-n belül fel kell építeni a katonai feladatok végrehajtásához szükséges struktúrákat – a NATO-n belüli képességek megkettőzése nélkül.

1999. június – Európai Tanács csúcs Kölnben – Európai Biztonság- és Védelempolitika (EBVP) együttműködés kereteinek meghatározása.

1999. december – Európai Tanács Helsinkiben – Európai Biztonság- és Védelempolitika (EBVP) együttműködés ún. **képességfejlesztő** célkitűzése:

50-60 000 ezer fős, a petersbergi feladatok teljes skáláját kezelni tudó ún. gyorsreagálású haderő felállítása.

2000. március: - Politikai és Biztonsági Bizottság
- Európai Katonai Bizottság
- EU Katonai Törzs
- polgári válságkezelő bizottság felállítása.

2001 – *Laekeni* Európai Tanács működőképessé nyilvánította az európai biztonság- és védelmi politikát.

2003 – Nizzai Szerződésbe bekerül a Politikai és Biztonsági Bizottság.
Hatáskörébe utalta a válságkezelési műveletek politikai ellenőrzésének és stratégiai irányításának feladatát.

2003 – EU missziók megindulása – Bosznia és Hercegovina EU-rendőri misszió

2003. decemberi brüsszeli Európai Tanács – elfogadta az *Európai Biztonsági Stratégiáját*, amelyet a II. pillér Főképvisele, Javier Solana készített.

2004 – a Tanács döntése együttes fellépésben az *Európai Védelmi Ügynökség* felállításáról.

2004. május Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa – 2010-es képességfejlesztési célkitűzés:

- gyorsan telepíthető harccsoportok 2007-re

2007 } EU-missziók
2008 }
2009 }

IV. Gyakorló kérdések

1. Melyek az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájának fő célkitűzései?
2. Milyen módon élhetnek a tagállamok a megerősített együttműködés eszközével?
3. Hogyan játszik szerepet az Európai Parlament a közös kül- és biztonságpolitika alakításában?
4. Mi volt a jelentősége a petersbergi konferenciának?
5. Mit takar a „petersbergi feladatok” elnevezés?
6. Milyen döntéshozatali módokat ismer a kül- és biztonságpolitika kapcsán, és mit takar a „konstruktív tartózkodás” lehetősége?
7. Melyek a Politikai és Biztonsági Bizottság feladatai?
8. Mit tartalmaz az Európai Biztonsági Stratégia, és kinek a nevéhez fűződik a megfogalmazása?

6. A szabadságon, a biztonság és jog érvényesülésén alapuló térség

I. A fejezet célja

A fejezet célja, hogy a hallgatóval megismertesse, a szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség alakulásának történetét, az erre vonatkozó uniós szabályozás jogi alapjait, a rendelkezésre álló jogi eszközöket, és szervezeti kereteket.

II-III. Írásos tananyag és megjegyzések a tananyaghoz

Tananyag:

- az előadások anyaga
- Blutman L.: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2010. 62-82. o.
- Gombos Katalin: Bírői jogvédelem az Európai Unióban – Lisszabon után. Complex, Budapest 2011. 259-297., 303-309., 327-344. o.
- az alapító szerződések alábbiakban kiemelt részei

A tananyag vázlata (az írásos tananyag alapján):

A szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó általános rendelkezések

Kialakulása

Célkitűzés

EUSz - Preambulum

[...]

Azzal az elhatározással, hogy – miközben biztosítják népeik védelmét és biztonságát – megkönnyítik a személyek szabad mozgását azáltal, hogy e szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés rendelkezéseinek megfelelően létrehoznak egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget. [...]

EUSz 3. cikk (korábbi 2. cikknek megfelelő rendelkezés)

[...]

(2) Az Unió egy belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térséget kínál polgárai számára, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a külső határok ellenőrzésére, a menekültügyre, a bevándorlásra, valamint a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel párosul.

EUMSZ 67. cikk (az EK Sz korábbi 61., és az EUSz korábbi 29. cikkeinek megfelelő rendelkezések)

(1) Az Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszerit és jogi hagyományait. [...]

68. cikk

Az Európai Tanács meghatározza a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatásokat.

A nemzeti parlamentek szerepéről

EUSZ 12. cikk

A nemzeti parlamentek tevékenyen hozzájárulnak az Unió jó működéséhez azáltal, hogy:
c) a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség keretében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 70. cikkével összhangban részt vesznek az uniós politikák e területen való végrehajtását értékelő eljárásokban, és [...] részt vesznek az Europol politikai ellenőrzésében, valamint az Eurojust tevékenységének értékelésében;

1.1. A schengeni együttműködés

1.2 A szabadság térsége

(A határok ellenőrzésével, a menekültügyel és a bevándorlással kapcsolatos politikák)

Általános célok:

EUMSZ 67. cikk (az EK Sz korábbi 61., és az EUSz korábbi 29. cikkeinek megfelelő rendelkezések)

[...]

(2) Az Unió biztosítja a személyek belső határokon történő ellenőrzések alóli mentességét, továbbá a menekültügy, a bevándorlás és a külső határok ellenőrzése terén a tagállamok közötti szolidaritáson alapuló olyan közös politikát alakít ki, amely a harmadik országok állampolgáraival szemben méltányos bánásmódot biztosít. E cím alkalmazásában a hontalan személyeket harmadik ország állampolgárának kell tekinteni.

1.2.1 A személyek szabad mozgását biztosító intézkedések megtétele, együttműködés a külső határellenőrzés és a vízumpolitika területén

Célkitűzések:

EUMSZ 77. cikk (az EK Sz. korábbi 62. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió olyan politikát alakít ki, amelynek célja:

- annak biztosítása, hogy a *belső határok* átlépésekor a személyek, állampolgárságuktól függetlenül, mentesüljenek mindenfajta ellenőrzés alól,

- a személyek ellenőrzésének és a határátlépések eredményes felügyeletének biztosítása a *külső határokon*,
 - a *külső határok* integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetése.
- [...]

Intézkedések:

EUMSZ 77. cikk [...]

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az *Európai Parlament* és a *Tanács rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapít meg a következőkre vonatkozóan:

- a vízumokra és az egyéb rövid távú tartózkodásra jogosító tartózkodási engedélyekre vonatkozó közös politika,
- azok az ellenőrzések, amelyeknek a külső határokat átlépő személyeket alá kell vetni,
- azok a feltételek, amely mellett harmadik országok állampolgárai rövid ideig szabadon mozoghatnak az Unión belül,
- a külső határok integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetéséhez szükséges valamennyi intézkedés,
- a személyek – állampolgárságuktól független – mentessége mindenfajta ellenőrzés alól a belső határok átlépésekor.

(3) [...] (megerősített együttműködés esetében) és amennyiben a Szerződések nem biztosítottak hatáskört az ilyen fellépésre, a Tanács *különleges jogalkotási eljárás* keretében az útlevelekre, személyazonosító igazolványokra, tartózkodási engedélyekre vagy bármilyen egyéb ilyen jellegű okmányra vonatkozó intézkedéseket fogadhat el. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag határoz.

[...]

1.2.2. Menekültügy

Célkitűzések:

EUMSZ 78. cikk (az EK Sz. korábbi 63. cikkének 1. és 2. pontjának és a 64. cikk (2) bekezdésének megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió közös menekültügyi, kiegészítő és ideiglenes védelem nyújtására vonatkozó politikát alakít azzal a céllal, hogy a nemzetközi védelmet igénylő harmadik országbeli állampolgárok mindegyike számára megfelelő jogállást kínáljon és biztosítsa a visszaküldés tilalma elvének tiszteletben tartását. E politikának összhangban kell lennie a menekültek jogállásáról szóló, 1951. július 28-ai genfi egyezményvel és az 1967. január 31-ei jegyzőkönyvvel, valamint az egyéb vonatkozó szerződésekkel.

[...]

Intézkedések:

EUMSZ 78. cikk

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az *Európai Parlament* és a *Tanács rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapít meg egy közös európai menekültügyi rendszer létrehozása céljából, amely a következőket foglalja magában:

- az Unió egészén belül érvényes, egységes menekült jogállás a harmadik országok állampolgárai számára,

- egységes kiegészítő védelmet biztosító jogállás a harmadik országok azon állampolgárai számára, akiknek, anélkül hogy európai menekült jogállást kapnának, nemzetközi védelemre van szükségük,
- közös rendszer a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén e személyek ideiglenes védelmére,
- közös eljárások az egységes menekült-, vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállás megadására és visszavonására vonatkozóan,
- a menedékkérő vagy kiegészítő védelem iránti kérelem elbírálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó kritériumok és eljárások,
- előírások a menedékkérők és a kiegészítő védelmet kérők befogadásának feltételeire vonatkozóan,
- partnerség és együttműködés a harmadik országokkal a menedékkérők, illetve a kiegészítő vagy ideiglenes védelmet kérő személyek beáramlásának kezelése céljából.

Átmeneti intézkedések lehetősége

EUMSZ 78. cikk [...]

(3) Ha egy vagy több tagállam olyan szükséghelyzettel szembesül, amelyet harmadik országok állampolgárainak hirtelen beáramlása jellemez, a Tanács a Bizottság javaslata alapján az érintett tagállam vagy tagállamok érdekében átmeneti intézkedéseket fogadhat el. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően határoz.

1.2.3. Bevándorlási politika

Célkitűzések:

EUMSZ 79. cikk (az EKSz. korábbi 63. cikk 3. és 4. pontjának megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió közös bevándorlási politikát alakít ki, amelynek célja a migrációs hullámok hatékony kezelése azok minden szakaszában, méltányos bánásmód biztosítása a harmadik országok azon állampolgárai számára, akik jogszerűen tartózkodnak valamely tagállamban, valamint az illegális bevándorlás és az emberkereskedelem megelőzése és az ezek elleni megerősített küzdelem.[...]

Intézkedések az illegális migrációval és az illegális tartózkodással kapcsolatban, az illegálisan tartózkodók hazatelepítése:

EUMSZ 79. cikk

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az *Európai Parlament* és a *Tanács* *rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapít meg a következőkre vonatkozóan:

- a beutazás és a tartózkodás feltételei, valamint a hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumok és a hosszú távú tartózkodási engedélyek tagállamok által történő kiadására vonatkozó szabályok, beleértve a családegyesítési célúakat is,
- a tagállamok valamelyikében jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok jogainak meghatározása, ideértve a más tagállamokban való szabad mozgásra és tartózkodásra irányadó feltételeket is,
- illegális bevándorlás és jogellenes tartózkodás, beleértve a jogellenesen tartózkodó személyek kitoloncolását és repatriálását is,
- küzdelem az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme ellen.

(3) Az Unió harmadik országokkal megállapodásokat köthet a területén tartózkodó olyan személyek származási vagy abba az országba való visszafogadása érdekében, ahonnan érkeztek, akik a tagállamok egyikének területére való belépés vagy tartózkodás feltételeinek eleve nem, vagy már nem felelnek meg.

Intézkedés a területen jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok esetében

EUMSZ 79. cikk [...]

(4) Az *Európai Parlament* és a *Tanács rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapíthat meg – kizárva azonban a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen harmonizációját – azoknak a tagállami intézkedéseknek az ösztönzésére és támogatására, amelyek a területükön jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedésének elősegítésére irányulnak.

(5) E cikk nem érinti a tagállamok jogát arra, hogy meghatározzák, harmadik országok hány olyan állampolgárát engedik be területükre, akik a harmadik országból azzal a szándékkal érkeznek, hogy önálló vállalkozóként vagy alkalmazottként vállaljanak munkát.

1.3 A biztonság térsége

1.3.1. Rendőrségi együttműködés

Általános rendelkezések

EUMSZ 87. cikk (az EUSz korábbi 30. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió rendőrségi együttműködést alakít ki, amelyben részt vesz a tagállamok valamennyi hatáskörrel rendelkező hatósága, köztük a tagállamok rendőrségei, vámhatóságai és a bűncselekmények megelőzésére és felderítésére szakosodott egyéb bűnüldöző szolgálatai.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az Európai Parlament és a Tanács *rendes jogalkotási eljárás* keretében intézkedéseket állapíthat meg a következőkre vonatkozóan:

- a releváns információk összegyűjtése, tárolása, feldolgozása, elemzése és cseréje,
- az állomány képzésének támogatása, valamint együttműködés az állomány egymás közötti cseréje, a felszerelések használata és a kriminalisztikai kutatások terén,
- a szervezett bűnözés súlyos formáinak felderítésére vonatkozó közös nyomozási technikák.

(3) A Tanács különleges jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapíthat meg az e cikkben említett hatóságok közötti operatív együttműködésre vonatkozóan. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően egyhangúlag határoz.

EUMSZ 276. cikk

... az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel egy tagállam rendőrsége vagy más bűnüldöző szolgálata által végrehajtott intézkedések érvényességének vagy

arányosságának, illetve a közrend fenntartásával és a belső biztonság megőrzésével kapcsolatos tagállami hatáskörök gyakorlásának felülvizsgálatára.

A rendőrségi együttműködés formái

Szervezeti keretek

- Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL)
- Európai Rendőrákadémia (CEPOL)

1.3.2 Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben

Célkitűzés

EUMSZ 67. cikk (az EKSz. korábbi 61. cikkének és az EUSz. korábbi 29. cikkének megfelelő rendelkezés)

(3) Az Unió a bűncselekmények, a rasszizmus és az idegengyűlölet megelőzésére és leküzdésére irányuló intézkedésekkel, valamint a rendőri, az igazságügyi és az egyéb, hatáskörrel rendelkező hatóságok koordinációjára és együttműködésére irányuló intézkedésekkel, továbbá a büntetőügyekben hozott bírósági határozatok kölcsönös elismerése és – amennyiben szükséges – a büntető jogszabályok közelítése révén a biztonság magas szintjének garantálásán munkálkodik.

[...]

Döntéshozatal

(részletesebben l. EUMSZ 82. cikk és 83. cikkeit!)

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg, amelyek célja:

- a bírósági ítéletek és határozatok minden formájának az Unió egészén belüli kölcsönös elismerését biztosító szabályok és eljárások megállapítása,
- a tagállamok közötti joghatósági összeütközések megelőzése és rendezése,
- a bírák, ügyészek és az igazságügyi alkalmazottak képzésének támogatása,
- a tagállamok igazságügyi vagy annak megfelelő hatóságai közötti együttműködés megkönnyítése a büntetőeljárások keretében és a határozatok végrehajtása terén.

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumok meghatározása, például:

- a több államra kiterjedő vonatkozású büntetőügyekben a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének, valamint a rendőrségi és igazságügyi együttműködésnek a megkönnyítése érdekében
- a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva a több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék. (terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-

kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés.)

Szervezeti keretek

Eurojust (Európai Igazságügyi Együttműködési Egység)
Európai Igazságügyi Hálózat

A büntetőügyekben való igazságügyi együttműködést megtestesítő egyes másodlagos uniós jogszabályokra nézve I. Gombos Katalin: *Bírói jogvédelem az Európai Unióban – Lisszabon után.* Complex, Budapest 2011. 344-355. o.)

1.4 A jog érvényesülésén alapuló térség (Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben)

Az együttműködés keretei

Az egységes európai igazságügyi térség gondolata az a határok nélküli Európa eszméjéből született. A polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés a kölcsönös bizalom és a kölcsönös elismerés elvén alapul.

EUMSZ 81. cikk (az EKSz. korábbi 65. cikkének megfelelő rendelkezés)

(1) Az Unió a határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyek tekintetében igazságügyi együttműködést alakít ki, amely a bírósági és bíróságon kívüli határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapul. Ennek az együttműködésnek a keretében olyan intézkedések is elfogadhatók, amelyek célja a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg – különösen, ha ez a belső piac megfelelő működéséhez szükséges –, biztosítandó a következőket:

- a) a bírósági és bíróságon kívüli ügyekben hozott határozatok tagállamok közötti kölcsönös elismerése és azok végrehajtása,
- b) a bírósági és bíróságon kívüli iratok határokon túlra történő kézbesítése,
- c) a tagállamokban alkalmazandó kollíziós, illetve joghatóságra vonatkozó szabályok összeegyeztethetősége,
- d) együttműködés a bizonyításvétel terén,
- e) az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés,
- f) a polgári eljárások zökkenőmentes lefolytatását gátló akadályok megszüntetése, szükség esetén a tagállamokban alkalmazandó polgári eljárásjogi szabályok összeegyeztethetőségének előmozdításával,
- g) alternatív módszerek kidolgozása a jogviták rendezésére,
- h) a bírák, ügyészek és az igazságszolgáltatási alkalmazottak képzésének támogatása.

(3) A (2) bekezdéstől eltérve, a több államra kiterjedő vonatkozású családjogi kérdésekre vonatkozó intézkedéseket különleges jogalkotási eljárás keretében a Tanács állapítja meg. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag határoz. A Tanács a Bizottság javaslata alapján határozatot fogadhat el, amelyben meghatározza a több államra kiterjedő vonatkozású családjogi kérdések azon területeit, amelyek esetében a rendes jogalkotási eljárást kell alkalmazni. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag határoz.

A második albekezdésben említett javaslatról értesíteni kell a nemzeti parlamenteket. Ha valamely nemzeti parlament az értesítés időpontjától számított hat hónapon belül kifogást emel a javaslattal szemben, a határozat nem fogadható el. Kifogás hiányában a Tanács a határozatot elfogadhatja.

A másodlagos uniós jogforrások (összefoglalás)

(Ne a jogszabályok számát, hanem a szabályozás területeit jegyezze meg! Azonban legyen különös tekintettel az aláhúzott jogszabályokra!)

(1) Polgári és kereskedelmi ügyekben való igazságügyi együttműködés harmonizációs szabályai

1. A Tanács 44/2001/EK rendelete (2000. december 22.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (Brüsszel I.)
2. A Tanács 2201/2003/EK rendelete (2003. november 27.) a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (Brüsszel IIA)
3. A Tanács 4/2009/EK rendelete (2008. december 18.) a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről
4. A Tanács 664/2009/EK rendelete (2009. július 7.) a házassági ügyekben, a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban, valamint a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, továbbá a tartással kapcsolatos ügyekben alkalmazandó jogról szóló, a tagállamok és harmadik országok között létrejövő megállapodásokkal kapcsolatos tárgyalásokra és e megállapodások megkötésére vonatkozó eljárás létrehozásáról
5. Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II.)
6. Az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (2008. június 17.) a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I.)
7. Az Európai Parlament és a Tanács 1393/2007/EK rendelete (2007. november 13.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

8. A Tanács 1206/2001/EK rendelete (2001. május 28.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről
9. A Tanács 1346/2000/EK rendelete (2000. május 29.) a fizetéseképtelenségi eljárásról
10. Az Európai Parlament és a Tanács 1896/2006/EK rendelete (2006. december 12.) az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról
11. Az Európai Parlament és a Tanács 861/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről
12. Az Európai Parlament és a Tanács 805/2004/EK rendelete (2004. április 21.) a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról
13. A Tanács 2003/8/EK irányelve (2003. január 27.) a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról
14. A Tanács 2004/80/EK irányelve (2004. április 29.) a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről
15. Az Európai Parlament és a Tanács 2008/52/EK irányelve (2008. május 21.) a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól
16. Az Európai Parlament és a Tanács 568/2009/EK határozatával (2009. június 18.) módosított 2001/470/EK Tanácsi határozat (2001. május 28.) az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról polgári és kereskedelmi ügyekben

(A nem kiemelt jogszabályok tartalmi ismertetésére nézve l. Gombos Katalin: Bírói jogvédelem az Európai Unióban – Lisszabon után. Complex, Budapest 2011. 298-302., valamint 310-326. o.)

(2) Előkészületben lévő másodlagos jogforrások
végrendelet és öröklés; a házasság felbontása; közös vagyon a házasságban

(3) Hogyan tovább: jogközelítés vagy jogegységesítés?

A másodlagos jogforrások megalkotásának célja: megkönnyíteni a határon átnyúló jogviták esetén az igények érvényesítését. Ennek egyik eszköze, hogy uniós eljárásjogi szabályok létrehozásával a joghoz jutás feltételei egyenlőek legyenek különböző tagállamokban. Másrészt alternatív, uniós jogi igényérvényesítési lehetőségek biztosításával teremtődjen lehetőség hatékony, gyors eljárások lefolytatására.

Főbb nemzetközi szerződések (összefoglalás):

E szerződések a tagállamok között csak kivételesen érvényesülnek! Az Amszterdami Szerződéshez fűzött, és a Lisszaboni Szerződéssel módosított, egyes tagállamokat érintő fenntartások, opt-out, opt-in formulák miatt lehet jelentőségek.

- A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27. napján kelt Brüsszel (I.) Egyezmény;

- az Egyezmény értelmezéséről szóló 1971. június 3. napján kelt Luxemburgi Jegyzőkönyv.
- A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1988. szeptember 16. napján kelt Luganói Egyezmény.
 - A polgári eljárásokról szóló 1954. március 1. napján kelt, továbbá a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyítás-felvételről szóló 1970. március 18. napján kelt Hágai Egyezmények.
 - Az Európai Unió tagállamai között külföldre irányuló kézbesítés szabályait rendező 1965. november 15. napján kelt Hágai Egyezmény.
 - A szerződéses kötelekekről szóló 1980. június 19. napján kelt Róma (I.) Egyezmény; az ahhoz csatolt 1988. december 19. napján kelt Brüsszeli (I.) és Brüsszeli (II.) Jegyzőkönyv.
 - A szerződésen kívüli kötelekekről szóló Róma (II.) Egyezmény.

Az igazságügyi együttműködés elektronikus formáira nézve I. Gombos Katalin: Bírói jogvédelem az Európai Unióban – Lisszabon után. Complex, Budapest 2011. 355-358. o.)

IV. Gyakorló kérdések

1. Melyik szerződésben jelenik meg elsőként a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozásának célkitűzése?
2. Milyen intézmények jelentik a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében az együttműködés szervezeti kereteit?
3. Legalább hány tagállam részvétele mellett dönthet a Tanács a megerősített együttműködés engedélyezéséről?
4. Mit takar a feltételes részvétel joga, és mely tagállamok vonatkozásában kerülhet sor ennek alkalmazására?
5. Határozza meg a rendőrségi együttműködés általános jellemzőit!
6. Határozza meg röviden, hogy milyen feladatot lát el az Eurojust, és az Európai Igazságügyi Hálózat!
7. Milyen jogterületek szabályozására születtek másodlagos uniós jogforrások a polgári igazságügyi együttműködés területén?
8. Milyen jogterületet szabályoz a Brüsszel I. rendelet?
9. Milyen jogterületet szabályoz a Róma I. rendelet?
10. Milyen jogterületet szabályoz a Róma II. rendelet?
11. Miért van jelentősége a meghozott másodlagos jogforrások mellett is az e területre vonatkozó klasszikus nemzetközi szerződéseknek?